
Ik weet wat ik doe!

Hand-out bij workshop
Inès Koudijs

16-09-2016

Verzuipen, watertrappen of zwemmen? Behaal je ‘zwemdiploma’ Latijn of Grieks! Met de insteek van een diploma A, B of C (met eigen vereisten) krijgen leerlingen in de bovenbouw inzicht in hun kennen en kunnen.

In deze workshop analyseren we waar een (voorbeeld)leerling in zijn leerproces ‘zit’ en wat deze zou moeten doen om verder te komen. De verantwoordelijkheid voor het vervolg ligt bij de leerling: een door de leerling zelf opgesteld leerplan met eigen inhoud, tijdspad en vertaalhulp.

Over autonomie en competentie, over differentiëren en loslaten bij vertalen in de bovenbouw Ltc/Gtc.

Opbouw workshop:

- 1 Korte inleiding
 - a Voorgeschiedenis
 - b Wens
 - c Actie docent
 - d Acties leerling
- 2 Aan de slag
 - a Analyse van de vertaalvaardigheid
 - b Analyse van de leerling in zijn persoonlijke leerproces / -traject
 - c Leerling stuurt eigen leerproces op grond van analyse
- 3 Terugkoppeling

Inhoud Hand-out:

- 1 Voorbeeld zwemdiploma (hier zwart-wit Latijn, maar digitaal beschikbaar in kleur voor La&Gr en aanpasbaar)
- 2 Tekst Latijn, werkvertaling, leerlingenwerk

VERZUIPEN, WATERTRAPPELEN OF ZWEMMEN?

Behaal je zwemdiploma Latijn!

Diploma	Kenmerken
A	<ul style="list-style-type: none"> • Basisgrammatica enkelvoudige zinnen • Basisgrammatica meervoudige zinnen, waarbij de bijzin betrekkelijk is • Nodig bij elke zin in elke tekst Latijn
B	<ul style="list-style-type: none"> • Basisgrammatica enkelvoudige zinnen met coniunctivus • Basisgrammatica meervoudige zinnen • Nodig bij het merendeel van de zinnen in origineel Latijn
C	<ul style="list-style-type: none"> • Grammatica complexe zinnen • Grammatica die minder frequent voorkomt

VORMLEER

DIPL.	GRM.	A Zelfstandige naamwoorden
A	P.2-3 ¹	<p>1 Frequent voorkomend: De verbuiging / uitgangen van de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a-stammen - o-stammen, inclusief <i>vir, puer, magister</i> - medeklinkerstammen, inclusief de genitivus op <i>-ium</i> en de verbuiging van <i>mare</i> - u-stammen - e-stammen
B	P.3 ²	<p>2 Minder frequent voorkomen: De verbuiging / uitgangen van <i>vis, Iuppiter</i> en <i>domus</i> De locativi <i>domi</i> en <i>Romae</i> De geslachtsregels van de a-, o-, u- en e-stammen, inclusief de uitzonderingen <i>manus</i> en <i>domus</i> Van de medeklinkerstammen de regels:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mannelijk op <i>-or</i> - vrouwelijk op <i>-tas, -io</i> en <i>-x</i> - onzijdig op <i>-us</i> en <i>-men</i> <p>De vocativus, inclusief het type <i>fili</i></p>
A	P.4 ¹	<p>B Bijvoeglijke naamwoorden</p> <p>1 Frequent voorkomend: De verbuiging / uitgangen van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - o- / a-stammen, inclusief type <i>pulcher</i> en <i>miser</i>
B	P.4 ²⁻³ -5 ^{1,3}	<p>2 Minder frequent voorkomend: De verbuiging / uitgangen van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - medeklinkerstammen van drie, twee en één uitgang <p>De vorming en verbuiging van de vergrotende trap. op <i>-ior</i> en <i>-ius</i> De vorming en verbuiging van de overtreffende trap op <i>-issimus</i> en <i>-errimus</i> De vorming en verbuiging van vergrotende en overtreffende trap van <i>bonus, malus, magnus, parvus</i> en <i>multus</i></p>
B	P.5 ²	<p>C Bijwoorden</p> <p>De vorming op <i>-e</i> en <i>-iter</i> De vorming van de vergrotende trap op <i>-ius</i> De vorming van de overtreffende trap op <i>-e</i></p>
C	P.9 ³	<p>D Telwoorden</p> <p>De verbuiging van <i>unus, duo</i> en <i>tres</i></p>

DIPL.	GRM.	E Voornaamwoorden
A	P.8 P.6 P.7 ¹	<p>1 Frequent voorkomend: De verbuiging, mannelijk, vrouwelijk en onzijdig van: - de persoonlijke voornaamwoorden <i>ego, tu, (se), nos, vos, (se)</i> - de bezittelijke voornaamwoorden <i>meus, tuus, suus, noster, vester, suus</i> - het verwijzende voornaamwoord <i>is</i> - de aanwijzende voornaamwoorden <i>ille, iste, hic</i> - <i>ipse</i> en <i>idem</i> - het betrekkelijke voornaamwoord <i>qui</i> - het vragende voornaamwoord <i>quis / qui</i></p>
C	P.7 ² P.9 ¹	<p>2 Minder frequent voorkomend: De verbuiging, mannelijk, vrouwelijk en onzijdig van: - de onbepaalde voornaamwoorden <i>(ali)quis, quisque</i> - <i>solus, totus, ullus, nullus, alter, alius, uter, neuter</i> en <i>uterque</i></p>
A	P.11-15	<p>F Werkwoorden</p> <p>1 Frequent voorkomend: De vervoeging van de: - a-stammen - e-stammen - i-stammen - medeklinkerstammen - gemengde stammen Actief, passief en (semi)deponens Indicativus, coniunctivus en imperativus Praesens, imperfectum, futurum, perfectum, plusquamperfectum</p>
C	P.12 ⁶ -15 ⁶	<p>2 Minder frequent voorkomend: De vervoeging van het: futurum exactum</p>
A	P.17	<p>3 Frequent voorkomend: Infinitivus, participium: - de infinitivus praesens actief, praesens passief, perfectum actief, perfectum passief - het participium praesens actief, perfectum passief</p>
C	P.17 ² P.17 ³ P.18,36,37 ¹	<p>4 Minder frequent voorkomend: - de infinitivus futurum actief - het participium futurum actief - het gerundium - het gerundivum</p>
A	P.16	<p>5 Frequent voorkomend: De vervoeging van de onregelmatige werkwoorden, inclusief de stamtijden: - <i>velle, nolle, malle</i> - <i>esse, posse, fieri</i> - <i>ire</i> en <i>ferre</i>, inclusief de samenstellingen met voorzetsels - de vormen: <i>inquit</i> en <i>ait</i></p>
C	P.71,75	<p>6 Minder frequent voorkomend: - de onvolledige werkwoorden: <i>memini</i> en <i>odi</i> - de semi-deponentia <i>audere, gaudere</i> en <i>solere</i></p>
A	P.11-15	<p>7 Frequent voorkomend: Perfectum actief: - <i>vi</i> - <i>ui</i> - <i>i, si, xi, psi</i> - stamverandering Perfectum passief: - <i>tus</i> - <i>sus</i>.</p>

SYNTAXIS

<p>DIPL.</p> <p>A</p>	<p>GRM.</p> <p>P.22²-23</p> <p>P.24²</p> <p>P.23²</p>	<p>A Congruentie</p> <p>Het begrip congruentie / congrueren met Congruentieregels met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwerp - naamwoordelijk deel van het gezegde - bijstelling - bijvoeglijke naamwoorden - zelfstandige naamwoorden - voornaamwoorden - zelfstandige naamwoorden - antecedent van het betrekkelijk voornaamwoord (geslacht en getal) - predicatieve bepaling
<p>A</p>	<p>P.20-22¹</p>	<p>B Functies van naamvallen</p> <p>Nominativus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwerp - naamwoordelijk deel van het gezegde <p>Genitivus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bijvoeglijke bepaling die een bezitter of eigenschap uitdrukt - genitivus partitivus - genitivus obiectivus - als aanvulling bij werkwoorden - als aanvulling bij bijvoeglijke naamwoorden - <i>causa</i> en <i>gratia</i> met genitivus <p>Dativus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - meewerkend voorwerp - de handelende persoon bij het gerundivum - de bezitter bij het werkwoord <i>esse</i> - als aanvulling die een doel uitdrukt bij werkwoorden - als aanvulling bij bijvoeglijke naamwoorden <p>Accusativus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lijdend voorwerp - bijwoordelijke bepaling van richting, tijdsduur en afstand al dan niet na een voorzetsel - als aanvulling bij werkwoorden met een dubbele accusativus - als onderwerp in de a.c.i. en a.c.p. <p>Ablativus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bijwoordelijke bepaling v. plaats, tijd, middel, reden, wijze, maat, vergelijking, wel/niet na voorz. - als aanvulling bij werkwoorden - in de ablativus absolutus constructie <p>Vocativus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanspreekvorm
<p>B</p>	<p>P.22²-24²</p> <p>P.5</p>	<p>C Bijvoeglijke naamwoorden</p> <p>Bijvoeglijk en zelfstandig gebruikt</p> <p>Het gebruik en de betekenis van vergrotende trap inclusief de betekenissen <i>tamelijk/nogal</i> en <i>te</i></p> <p>Het gebruik van <i>quam</i> dan wel de <i>ablativus comparationis</i> (van vergelijking) na een vergrotende trap</p> <p>Het gebruik en de betekenis van de overtreffende trap: de betekenissen <i>-ste</i> en <i>zeer</i></p> <p>Het gebruik van <i>quam</i> met daarop volgend een overtreffende trap: <i>zo ... mogelijk</i></p>

DIPL.	GRM.	D Voornaamwoorden
A	P.43 ¹ P.24 ² P.25 ²	Bijvoeglijk en zelfstandig gebruikt Het antecedent van een betrekkelijke bijzin De relatieve aansluiting
		E Werkwoorden
A	P.39	1 Algemeen De begrippen directe en indirecte rede
B		De begrippen overgankelijk / transitief en onovergankelijk / intransitief
B	P.38 ²	De vraagpartikels <i>num, nonne, -ne</i> en <i>utrum / -ne ... an</i>
B	P.26 ²	2 Tijdgebruik Het praesens historicum
A		Imperfectum voor beschrijving van de achtergrond
A		Perfectum voor beschrijving van de gebeurtenis
B	P.29-31	3 Coniunctivus In hoofdzinnen: aansporing, verbod, twijfel, vervulbare en onvervulbare wens, mogelijkheid Irrealis van heden en verleden In bijzinnen: mogelijkheid, irrealis van heden en verleden In betrekkelijke bijzinnen, alleen doelaangevend en definiërend In een indirecte vraag / rede Na de voegwoorden <i>cum, ut</i> en <i>ne</i>
A	P.32-33	4 Infinitivus De begrippen gelijktijdig(heid), voortijdig(heid) en natijdig(heid) Subjectsinfinitivus en objectsinfinitivus De infinitivus in de a.c.i. en n.c.i.
A	P.34-35	5 Participium De begrippen gelijktijdig(heid), voortijdig(heid) en natijdig(heid) Bijvoeglijk, zelfstandig en praedicatief gebruikt In de ablativus absolutus In de a.c.p. Het participium futurum actief met doelaangevende betekenis Het participium futurum actief in combinatie met vormen van esse als een omschrijvend futurum
C	P.18,36	6 Gerundium
C	P.18,37 ¹	7 Gerundivum Het gerundivum van verplichting Het dominant gebruik van het gerundivum, namelijk in de zgn. gerundivumconstructie

Livius, *Ab urbe condita* XXII, 7.6-10

Inleiding: De Romeinen zijn door Hannibal verpletterend verslagen bij het Trasimeense meer.. Hieronder lees je de reacties te Rome...

Romae ad primum nuntium cladis eius cum ingenti terrore ac tumultu concursus in forum populi est factus. Matronae vagae per vias, quae repens clades adlata quaeve fortuna exercitus esset, obvios percunctantur. Et cum frequentis contionis modo turba, in comitium et curiam versa, magistratus vocaret, tandem haud multo ante solis occasum M. Pomponius praetor 'Pugna' inquit 'magna victi sumus.'

2	concursum populi	volksoploop (onderwerp)
3	vagus	rondlopend
3/4	quae t/m esset	afhankelijke vraagzin bij percunctantur
	adlata	hoort bij: esset
	afferre	berichten
4	quaeve	= vel quae 'of welk'
	obvius	voorbijganger
	percunctari + acc.	informereren bij, vragen aan
5	contio, -onis	volksvergadering
	gen. + modo	op de wijze van
	turba	menigte (onderwerp bij vocaret)
	comitium	vergaderplaats (bij het Forum)
6	verti in + acc.	zich begeven naar
	magistratus	lijdend voorwerp

Werkvertaling Livius, *Ab urbe condita* XXII, 7.6-10

In Rome is bij het eerste bericht van die nederlaag, met geweldige schrik en oproer een volksoploop naar het forum ontstaan. Vrouwen rondlopend over de straten vragen/vroegen aan voorbijgangers welke plotselinge nederlaag of welk lot van het leger was bericht. En toen de menigte de magistraten riep op de wijze van een drukbezochte volksvergadering, zich behevend/begeven hebbend naar de vergaderplaats en het Senaatsgebouw, zei eindelijk niet ver voor zonsondergang praetor M. Pomponius: 'Wij zijn door/in een groot gevecht overwonnen'.

Vertaling van een leerling (met ruimte voor uw notities)

In Rome eerst vermelden de verliezen die met groot geweld zijn gedaan,

en is met oproer in het forum een volksoploop gedaan.

Vrouwen, rondlopend door de straten,

vragend aan voorbijgangers

welk onverwacht verlies is bericht

of welk leger geluk had.

En nadat op de wijze van de drukbezochte volksvergadering

en zich begaf naar het forum en de Curia,

de menigte de magistraat opriep,

zei uiteindelijk de leider M. Pomponius:

‘Wij hebben het grote gevecht gezegevierd.’